

Belediyelerin sınırları nedir

borçlanma

Belediyelerin sınırları

borçlanma

Belediyeler gelir-gider dengesizliği yani bütçe ve finansman açığı nedeniyle borçlanma yoluna gidebilmektedir.

Yasal mevzuatımızda belediyelere borçlanma imkanı tanınmış olmakla birlikte bu imkanın aşırı şekilde kullanılarak gelecekte ödeme sıkıntısı nedeniyle belediyelerin faaliyetlerinin aksamasının önüne geçilmesi için mali kural (fiscal rule) mahiyetinde bazı sınırlamalar konulmuştur.

1. Belediyelerin borçlanma yetkisi

Belediyelerin borçlanmasına ilişkin usul ve esaslar 5393 sayılı Belediye Kanununun “Borçlanma” başlıklı 68’inci maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu kanun maddesi hükmü aynen şu şekildedir:

“Belediye, görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla aşağıda belirtilen usûl ve esaslara göre borçlanma yapabilir ve tahvil ihraç edebilir:

a) Dış borçlanma, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde sadece belediyenin yatırım programında yer alan projelerinin finansmanı amacıyla yapılabilir.

b) İller Bankası’ndan yatırım kredisi ve nakit kredi kullanan belediye, ödeme plânını bu bankaya sunmak zorundadır. İller Bankası hazırlanan geri ödeme plânını yeterli görmediği belediyenin kredi isteklerini reddeder.

c) Tahvil ihracı, yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için ilgili mevzuat hükümleri uyarınca yapılır.

d) Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.

e) Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın onayı ile yapabilir.

f) Belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddî kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Cumhurbaşkanı'nca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz. Dış kaynak gerektiren projelerde Hazine Müsteşarlığı'nın görüşü alınır.

Yukarıda belirtilen usûl ve esaslara aykırı olarak borçlanan belediye yetkilileri hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmeyen durumlarda 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun görevi kötüye kullanmaya ilişkin hükümleri uygulanır."

Söz konusu kanun maddesine göre belediyelerin borçlanmasına ilişkin olarak 2 sınır bulunmaktadır. Bunlar;

- 1- Borçlanma kararını onaylayacak mercie ilişkin sınır
 - 2- Toplam borç stokuna ilişkin sınır,
- şeklindedir.

Belediye başkanı ile belediye meclisindeki çoğunluğun aynı partiye mensup olduğu belediyelerde borçlanma yetkisi alma konusunda sorun olmazken tam tersi durumda borçlanma yetkisi alınmasında bazı sıkıntılar yaşanabilmektedir.

2. Borçlanma kararını onaylayacak mercie ilişkin sınır

Örneğin, ABC Belediyesi'nin 2019 yılı bütçe gelirleri tutarının 1 milyon TL olduğunu varsayalım. Vergi Usul Kanunu gereğince 2020 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranı %22,58'dir. Bu durumda belediyenin 2019 yılı bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirme oranıyla arttırılan tutarı 1.225.800 TL'dir. Belediye 2020 yılı içinde bu tutarın %10'una kadar yani 122.580 TL'ye kadar olan borçlanmayı belediye meclisinin onayıyla yapabilecektir. Bu tutarı aşan borçlanmayı ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın onayı ile yapabilir. Söz konusu limit her bir seferinde alınacak borç miktarını değil kümülatif (birikimli) miktarı ifade eder. Bir başka deyişle, örneğin belediye 2020 yılı içinde 3 kez; 30.000 TL, 25.000 TL ve 40.000 TL olmak üzere toplam 95.000 TL tutarında borçlanma yapmışsa belediye meclisinin onayıyla borçlanabileceği 27.580 TL limiti kalmış demektir. Belediye 45.000 TL tutarında yeni bir borçlanma yapmak istiyorsa yıl içinde borçlanılmış olan tutar ile borçlanılacak olan bu tutar 122.580 TL sınırını aşacağından bu durumda sadece belediye meclisinin kararı yetmeyecek, belediye meclisi kararı ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı gerekecektir.

3. Toplam borç stokuna ilişkin sınır

Kanunun yukarıda verilen hükümlerine göre; Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla arttırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak

uygulanır.

Borç stokunun hesabında sadece bankalardan kullanılan kredi tutarları değil, söz konusu kredilere ilişkin tahakkuk etmiş faiz giderleri, kamu idarelerine mali borçlar ve vergi borçları, SGK prim borçları ve piyasaya olan borçlar da dikkate alınır. Nitekim, konuyla ilişkin İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün genelgesinde de bu unsurlar değerlendirmeye alınmıştır. Söz konusu kalemlerin hesap kodları itibariyle anlamı aşağıda örnekle açıklanmıştır.

Örnek: Yukarıda örneğini verdiğimiz ABC Belediyesi'nin 2019 yılı bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirme oranıyla arttırılan tutarı 1.225.800 TL'dir. Söz konusu belediyenin büyükşehir belediyesi olmadığını varsayarak bu tutar aynı zamanda belediyenin borç stoku limitini göstermektedir (Söz konusu belediye büyükşehir belediyesi olsaydı borçlanma limiti bu tutarın 1.5 katı yani $1.225.800 \text{ TL} \times 1,5 = 1.838.700 \text{ TL}$ olacaktı).

ABC Belediyesi'nin 11.05.2020 tarihli bilançosunda borç kalemlerinin görünümünün aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde olduğunu varsayalım.

Bilanço kalemi	Tutarı
300- Banka Kredileri Hs.	100.000
303- Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hs.	96.000
322- Bütçe Emanetleri Hs.	310.000
360- Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.	120.000
361- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs.	83.000
368- Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hs.	215.000
381- Gider Tahakkukları Hs.	17.000
400- Banka Kredileri Hs.	134.000
403- Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hs.	105.000
410- Dış Mali Borçlar Hs.	68.000
437- Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hs.	200.000
481- Gider Tahakkukları Hs.	19.000
TOPLAM	1.467.000

Tabloda görüldüğü üzere, borç stoku sınırının hesabında dikkate alınan borç kalemlerinin toplam tutarı 1.467.000 TL olup söz konusu tutar belediyenin 2019 yılı bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirme oranıyla arttırılan tutarını (1.225.800 TL) aşmaktadır. Bu durumda belediye borç stokuna ilişkin kanundaki kuralı ihlal etmiştir. Belediye borçlanma dışı yollardan (varlık satışı, gelir tahsilatı vb.) para temin edip borçlarını ödemek suretiyle yıl içinde borç stokunu 1.225.800 TL sınırının altına düşürmek zorundadır. Belediye yıl içinde borç stokunu 1.225.800 TL sınırının altına düşürmediği müddetçe belediye meclisi veya daha üst merciin kararıyla da olsa yeni bir borçlanma yapamaz.

4. Borçlanma sınırlarına uymamanın yaptırımı

Borçlanma sınırına uymamak adli ve mali yaptırımlara bağlanmıştır.

Adli yaptırım 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin son fıkrasında belirtildiği üzere Türk Ceza Kanunu'nun görevi

kötüye kullanma suçu kapsamında soruşturma ve/veya kovuşturmaya tabi olmaktadır.

Mali yaptırım ise yasal sınırları aşan borçlanmaya ilişkin faiz giderlerinin borçlanmaya onay veren ve borçlanma işlemini yapan belediye görevlilerine 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre kamu zararı kapsamında tazmin ettirilmesi yani belediye bütçesinden bu borçlanma için ödenen faiz giderlerinin söz konusu görevlilerden tahsil edilmesidir.

Sonuç

Belediyelerin yasal düzenlemelerdeki borçlanma limitlerini doğru hesaplamaları ve borç limitlerine uymaları gerek mali yapıları gerekse yaptırımlarla karşılaşmamaları için önem arz etmektedir.

kaynak :**Ahmet ARSLAN – Denetçi, CPA, MBA**